

2541

I. SPRAWOZDANIE
KRAKOWSKIEGO OCHOTNICZEGO
TOWARZYSTWA RATUNKOWEGO

ZA CZAS

od dnia 6 czerwca 1891 po koniec tego roku.

W KRAKOWIE.

Nakładem Towarzystwa Ratunkowego.

1892.

W drukarni W. Korneckiego w Krakowie.

Opiekun Towarzystwa:

Prezydent *Dr. Feliks Szlachtowski.*

Zarząd Towarzystwa w roku 1891.

Przewodniczący:

Prof. Dr. Alfred Obaliński.

Zastępca przewodniczącego:

Doc. Dr. Aleks. Bossowski.

Pisarz Towarzystwa:

Stanisław Eljasz Radzikowski.

Podskarbi:

Dr. Jan Buszek.

Wydział:

*A. Bannet,
Prof. Dr. Domański,
Nacz. W. Eminowicz,
Dr. Faustyn Jakubowski,*

*A. Karcz,
Dr. M. Kociuba,
F. Stankiewicz,
Dr. Aleks. Wilkosz.*

Komisya sprawdzająca:

A. Biusion, A. Mendelsburg, Dr. L. Wiszniewski.

Wyjątki ze statutu Krak. Ochotn. Tow. Rat.

§. 2. Celem Towarzystwa jest udzielanie pierwszej pomocy w nagłych przypadkach w obrębie m. Krakowa i Podgórza.

§. 3. Towarzystwo zdąża do tego celu w sposób następujący. Utrzymuje Strażnicę Ratunkową wyposażoną w potrzebne przybory (ratunkowe), w której pełni służbę pogotowie, złożone z ochotników, członków Towarzystwa. W razie nagłego przypadku, tak w miejscach otwartych, jak i w domach, pospiesza Straż Ratunkowa o każdej porze dnia i nocy z pomocą pierwszą, wogóle stara się o oddanie chorego w pewne ręce rodziny lub lekarza.

§. 4. Członkowie Towarzystwa są trojacy: czynni, wspierający i honorowi.

Wspierającymi członkami mogą być ci obywatele bez różnicy płci, którzy pieniężnie wspomagają Towarzystwo: a) członkowie założyciele płacą jednorazowo najmniej 200 złr.; b) członkowie dobrodzieje składają jednorazowo najmniej 100 złr.; c) członkowie dożywotni płacą najmniej również jednorazowo 50 złr.; d) członkowie zwyczajni składają corocznie najmniej 4 złr. Wkładkę tę mogą uiszczać także w odstępach ćwierćrocznych.

§. 6. Każdy członek Towarzystwa ma prawo: zażądać pomocy Straży ratunkowej Towarzystwa w celu przewiezienia siebie lub członka swjej rodziny z domu do jednego z zakładów leczniczych, jednak tylko po wykazaniu się świadectwem lekarza ordynującego, że pomoc Straży ratunkowej jest dla chorego konieczną.

I. SPRAWOZDANIE

Krakowskiego Ochotniczego Towarzystwa Ratunkowego

za czas od d. 6 czerwca 1891 do końca tego roku.

Dnia 6 czerwca 1891 wyjechał pierwszy raz wóz ratunkowy na ulice Krakowa z pogotowiem Straży ratunkowej, spiesząc na pomoc dotkniętym nieszczęściem. Zdawało się z początku, że za mało będzie miało pola do działania młode stowarzyszenie, aż tu po niespełna siedmiu miesiącach dosięgła ilość przypadków, w których udzielono pomocy, liczby 496.

W obec tak znacznej działalności okazuje się wybitnie konieczność Towarzystwa ratunkowego, które stało się jednym więcej czynnikiem w szeregu urządzeń zdrowotnych Krakowa.

Dzieje założenia naszego Towarzystwa przedstawiają się po krótko w ten sposób. Początek wyszedł od Towarzystwa ratunkowego wiedeńskiego. W jego imieniu hr. Jan Wilczek wraz z bar. Dr. Mundy'm zajęli się pobudzeniem do życia krakowskiego towarzystwa. Młodzież wydziału lekarskiego oświadczyła chęć do pracy, rada miejska zgodziła się na utrzymanie strażnicy ratunkowej i udzieliła przytułku w budynku straży pożarnej. Pierwsze urządzenie oraz przybory ratunkowe ofiarowali wspaniałomyślnie wymienieni przodownicy towarzystwa wiedeńskiego. Służbę ratunkową obowiązali się pełnić słuchacze wyższych lat wydziału lekarskiego, a zgłosiło się na pierwszą wieść o założeniu strażnicy ratunkowej 160 ochotników.

Dla kierownictwa tymczasowego obrano na zebraniu ochotników. Zarząd złożony z medyków: A. Banneta, A. Karcza, Dr. Kociuby, St. Eljasza Radzikowskiego, F. Stankiewicza wraz z doc. Dr. Bosso-wskim. Przewodnictwo oddała rada miejska Radey Prof. Dr. A. Obalińskiemu.

Służba ratunkowa odbywała się nadspodziewanie prawidłowo i sprężyście.

W czerwcu niosła pomoc straż ratunkowa 52 razy, w lipcu 49, w sierpniu 61, a we wrześniu 89. Więc w czterech miesiącach w 251 przypadkach okazała się pomocną.

Gdy tak pięknie rozwijała się działalność straży ratunkowej, trzeba było pomyśleć o oddaniu stacyi w ręce osobnego towarzystwa, któreby się starało o zapewnieniu jej bytu. Zarząd tymczasowy ułożył statut stowarzyszenia, poddał go rozprawie znawców, poczem uzyskał potwierdzenie władzy.

Pierwsze Walne Zgromadzenie Towarzystwa Ratunkowego wybrało zarząd następujący. Przewodniczący: Prof. Dr. A. Obaliński. Zastępca: Doc. Dr. A. Bossowski, Wydział: A. Bannet, Dr. Buszek, Prof. Dr. Domański, Naczelnik W. Eminowicz, Dr. Faustyn Jakubowski, A. Karez, Dr. Kociuba, St. Eljasz Radzikowski, F. Stankiewicz, Dr. Aleks. Wilkosz, Komisya sprawdzająca: Rada miejska A. Biasion, Rada miejska A. Mendelsburg i Rada miejska Dr. L. Wiszniewski.

Na tem zebraniu zamianowano członkami honorowymi hr. Jana Wilezka i bar. Dr. Mundy'ego.

Cała działalność Wydziału skupiała się około głównego celu towarzystwa tj. Stacyi ratunkowej. Dla załatwiania spraw wewnętrznych Stacyi istniał ścisły zarząd, składający się z pięciu członków medyków z doc. Dr. Bossowskim, jako naczelnikiem. Pełny Wydział zajmował się przedewszystkiem przysporzeniem dochodów stowarzyszeniu. Wedle statutu jedynie wkładki członków zwyczajnych stanowią fundusz obrotowy, datki zaś jednorazowe dobrodziejów i założycieli są nienaruszalne, a tylko odsetki od nich przyczyniają się do wydatków bieżących. Dochody są szczupłe, bo ilość członków nie wielka, toteż wydział starał się o wyjednanie zasiłków od instytucyj publicznych, słusznie sądząc, że towarzystwo ratunkowe jest zakładem dobrego powszechnego. Wielką pomoc w tym względzie świadczył Wydziałowi mecenas Dr. Faustyn Jakubowski, który zajął się wystósowaniem podań do różnych instytucyj.

Co się tyczy podniesienia wydatności działania towarzystwa czynił Wydział starania o pomnożenie przyborów do ratowania. — Mianowicie usiłował urządzić osobny wóz do przewożenia słabych na choroby zakaźne. Zamiary Wydziału co do tego spełzły na niczem, wobec odmowy magistratu na podanie o wydanie starego wozu miejskiego, aby go odpowiednio przerobić. Również do życzeń Wydziału

należało sprawienie drugiego wozu ratunkowego, albowiem w razie zajęcia jedyne go wozu, nie można należycie przewieźć chorego, a noszy używa się tylko na małe odległości.

Z darów dla towarzystwa podnieść należy następujące. W początku samym darowali pp. kupcy: Bazes, Biasion, Jan Fiszer, Wład. Fiszer, Górecki, Kosydarski, Krzysztofowicz, Okoń, Sulikowski liczne przedmioty ze swych sklepów dla urządzenia Strażnicy ratunkowej.

Pan Wiszniewski, właściciel apteki, ofiarował potrzebne leki, za co Wydział składa najszezerze dzięki.

Wszystkie trzy dzienniki miejscowe odbierała Stacya bezpłatnie. Również do wdzięczności poczuwa się Wydział p. naczelnikowi W. Eminowiczowi za wielką przychylność w stosunku do Stacyi ratunkowej, która się mieści, jak wiadomo, w budynku straży pożarnej.

Podczas VI. zjazdu lekarzy i przyrodników polskich zwiedzili uczestnicy bardzo liczną siedzibę straży ratunkowej oraz byli obecni na popisach i ćwiczeniach z taborem ratunkowym, przyczém p. prof. Dr. Obaliński objaśniał o szczegółach służby ratunkowej. Prócz tego oglądali w różnych czasach stację ratunkową wybitni obywatele miasta naszego, p. prezydent Szlachtowski, także przejezdni cudzoziemcy, Niemcy i Belgijczycy, wyrażając się z podziwem o nieznanej u nich instytucyi. Jak wiadomo bowiem towarzystwa ratunkowe istnieją tylko w państwie austriackim, a dopiero świeżo powstało pierwsze podobne w Niemczech.

Dzienniki miejscowe nader przychylnie przyjęły myśl założenia towarzystwa ratunkowego, a następnie nie szczędziły słów zachęty, oraz często przy nadarzonej sposobności podnosiły rzeczywistą potrzebę i użyteczność towarzystwa.

Głównym celem towarzystwa ratunkowego jest Stacya ratunkowa, która się mieści w budynku straży pożarnej. Stanowisko wybrano bardzo odpowiednie, albowiem od dawna nauczyła się ludność krakowska tutaj szukać pomocy w różnych nieszczęściach. Siedzibę tworzą dwie izby, jedna przeznaczona na pomieszczenie ochotników ratunkowych, odbywających straż dniem i nocą bez przerwy, w drugiej znajdują się wszelkie przybory do niesienia pomocy. Urządzenie stósowne pozwala nawet na wykonanie nagłych zabiegów chirurgicznych. Stół operacyjny, szafki z narzędziami, opatrunki, leki — wszystko znajduje się pod ręką. Narzędzia tak co do ilości jak i jakości odpowiadają wszelkim wymaganiom, przedewszystkiem zaopatrzone jest dział przyrządów dla nagłych przypadków. Oprócz tego

posiada Towarzystwo wielki wóz ratunkowy, urządzony podług przepisów higijeny. Łoże w nim unosi się na pasach, a cały ustrój wozu zbudowany jest w ten sposób, aby jak najmniej udzielało się wstrząsanie choremu. Na mniejsze odległości używa się noszy, których posiada Towarzystwo pięć.

Straż ratunkową odbywają dobrowolnie członkowie z pośród słuchaczy wyższych lat wydziału lekarskiego, po trzech przez dobę od godziny 8 wieczorem. Używają jako odznak przepasek barwy niebieskiej z białym krzyżem na ramieniu lewem.

Do pożarów wyjeżdża z zasady wóz ratunkowy, albowiem okazał się wielce pomocny tak dla członków straży pożarnej jak i dla mieszkańców, dotkniętych niemocą lub uszkodzeniem, o które w czasie zamieszania nie trudno.

Z całej dotychczasowej działalności Towarzystwa ratunkowego snadnie widać, iż wypełniło brak w ustroju zdrowotnym Krakowa, jeżeli znalazło tak obszerne pole do pracy. Rozwój zawdzięcza oprócz innych szczęśliwych okoliczności jak zachęty i zaopatrzenia w przybory ratunkowe od Towarzystwa wiedeńskiego, również i temu, że znajduje się w mieście posiadającym Wydział lekarski, bo bez medyków istniećby nie mogło. W granicach ziem polskich jedynie Kraków posiada zakład dla niesienia pomocy dotkniętym od przypadku, którym się słusznie chlubić może, a oby go także chętnie wspierać zechciał! — bo co do ilości członków wspierających, to dotychczas posiada ich Towarzystwo niewielu.

Ilość członków wspierających wynosiła	77
a mianowicie zwyczajnych t. j. płacących po 4 złr. rocznie	70
dobrodziejów, którzy złożyli po 100 złr. jednorazowo	6
założyciel z datkiem jednorazowym 300 złr.	1
Ilość członków czynnych wynosiła	164
t. j. członków ochotników	141
lekarzy towarzystwa, spieszących z pomocą we dnie i w nocy na wezwanie straży ratunkowej	23
Razem członków wszystkich było	241
tj. wspierających 77, więcej czynnych 164.	

W Krakowie w marcu 1892.

Stanisław Eljasz Radzikowski, sekretarz.

Sprawozdanie z pomocy udzielonej

za czas od założenia Towarzystwa Ratunkowego d. 6 czerwca
po koniec roku 1891.

	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Pazdziernik	Listopad	Grudzień	Razem
Towarzystwo udzieliło pomocy:	52	49	61	89	71	86	88	496
a to w dzień	43	34	40	63	43	55	62	340
w nocy	9	15	21	26	28	31	26	156
W następujących przypadkach:								
Nagle zasłabnięcia	18	18	23	40	33	46	41	219
Uszkodzenia cieleśne	24	27	34	48	34	35	43	245
Samobójstwa	4	1	4	1	1	3	2	16
Obląkanie	6	3	—	—	3	2	2	16
Przewiezienie	22	16	16	32	51	29	38	204
a to: do szpitala	17	11	9	26	25	22	23	133
do mieszkania	1	3	3	3	3	7	15	35
do stacyi ratunk.	4	2	4	3	23	29	16	81
Dotkniętych zostało: mężczyzn	23	24	36	53	42	47	50	275
kobiet	27	16	19	38	27	34	34	195
dzieci	6	9	7	3	4	5	6	40
Lekarze Towarzyst. interweniowali	9	5	7	9	14	17	12	70
Stanowisko pierwszej pomocy urzą-								
dzono	3	3	2	1	3	3	4	19
Średnio na dobę wypadu	2.1	1.6	1.9	2.9	2.2	2.8	2.8	2.3

r a z y

r a z y

przy-
padki

SPRAWOZDANIE SKARBOWE.

Przychód:		zhr.	ent.	Rozchód:		zhr.	ent.
1.	Wkładki członków dobrodziejów	600	—	1.	Honorarium za służbę ratunkową pod- czas wakacyj	80	—
2.	Dary	15	—	2.	Przybory ratunkowe	41	44
3.	Wkładki członków zwyczajnych	266	—	3.	Druki	37	25
4.	Odsetki	2	76	4.	Wydatki biurowe	25	91
				5.	Wozny towarzystwa	6	—
				6.	Sprzęty biurowe	18	66
				7.	Opatrunki	3	03
				8.	Doróżki	3	40
				9.	Drobné wydatki	47	07
	Razem	883	76		Razem	262	76

Dr. Buszek, skarbnik.

Porównano z księgami i kwitami i znaleziono wszystko zgodnie. — Stan czynny wynosi 621 zhr. + 4 zhr. jako wkładka W. p. Szafranskiiego uiszczona już w r. 1892), tj. razem 625 zhr. Suma ta składa się z 615 zhr., jako fundusz żelazny, pochodzący z datków jednorazowych oraz darów, pozostałe 10 zhr. jako saldo na rok 1892. Te 625 zhr. złożono na księżecze wkładek Towarzystwa zaliczkowego w Krakowie 1. 891.

Kraków dnia 29 lutego 1892.

Komisya sprawdzająca:

Alfred Biason.

A. Mendelsburg.

Dr. L. Wiszniowski.

SPIS CZŁONKÓW TOWARZYSTWA RATUNKOWEGO.

I. Członkowie honorowi.

Bar. Dr. Mundy, sekretarz wiedeńskiego tow. ratunkowego
Hr. Wilczek Jan, honorowy prezydent wied. tow. ratunk.

II. Członkowie wspierający.

1. Założyciel:

Gmina m. Krakowa (z datkiem jednorazowym 300 zlr.)

2. Dobrodzieje:

Dr. Buszek Jan, fizyk miejski
JE. Kard. ks. biskup Dunajewski
Dr. Obaliński Alfred, prof. Uniw.
Gmina m. Podgórze,
Reich Leopold, rad. ces., czł. r. nadz. kol. państw.
Hr. Reyowa Józefa z Przecławia.

3. Członkowie zwyczajni:

Dr. Asnyk Adam, radca miejski
Bałaban Jakób
Dr. Bandrowski Ernest, prof. szk. przem.
Baruch Juliusz
Beringer Wandalin, budowniczy
Biasion Alfred, r. m.
Birnbaum Juda, r. m.
Borelowski
Dr. Bossowski Aleks., doc. Un.

Bruśnicki Wład., r. m.
Chmurski Roman, r. m.
Chyliński Michał, r. m.
Dr. Domański Stan., prof. Un.
Eminowicz Winc., naczelnik str. poż.
Epstein Juliusz, r. m.
Epstein Leopold
Federowicz Jan, kupiec
Feintuch Stan., r. m.
Fischer Jan, kupiec
Gottlieb Ignacy
Horn, c. k. kapitan
Dr. Horowitz Leon, r. m.
Dr. Ichheiser Michał, r. m.
Dr. Jakubowski Faustyn, r. m.
Jasiński Józef, prez. sądu kraj.
Jawornicki Józef, r. m.
Dr. Jordan Henryk, prof. Un.
Juettner Maryan
Dr. Kasperek Franc., r. m.
Kieszkowski Czesław, urz. Tow. Ub.
Kieszkowski Henryk, dyr. Tow. Ub.
Klein Wiktor
Dr. Kohn Maks., r. m.
Dr. Korotkiewicz Zenon, dyr. pol.
Kosobudzki Piotr
Kwiatkowski Jan, r. m.
Landau Hirsch
Dr. Łazarski Józef, prof. Un.
Dr. Madurowicz Maurycy, prof. Un.
Marfiewicz Michał
Mendelsburg Albert, r. m.
X. Midowicz Teofil, r. m.
Muczkowski Stefan, r. m.
Niedziałkowski Janusz, dyr. bud.
Dr. Pareński Stanisław, r. m., prof. Un.
Dr. Paszkowski Stan., r. m.
Dr. Pieniążek Przemysław, prof. Un.
Dr. Pieniążek Karol, r. m.
Dr. Propper Albert, r. m.

Przeworski Zygmunt
Redyk Wiktor, r. m.
Dr. Rosenblat Józef, prof. Un.
Rotter Jan, r. m.
Ślęk Franciszek, r. m.
Słonecki Zenon, r. m.
Dr. Steinberg Józef
Dr. Steinberg Leon
Dr. Styczeń Wawrz., r. m.
Szafrński A.
Szancer Zygm., r. m.
Szmelkes Mojż., r. m.
Szymonowicz Wład., starszy prokurator
Dr. Trzebiński Rudolf, doc. Un.
Dr. Walentowicz Andrzej, doc. Un.
Wentzl Konrad, r. m.
Dr. Wiszniewski Ludwik, r. m.
Dr. Zanietowski Józef
Zawiejski Jan, architekt
JE. Zborowski Ignacy, prez. sądu wyższego
Dr. Zoll Fryd., Prof. Un.

III. Członkowie czynni.

1. Lekarze Tow. Rat.:

Dr. Blatteis Stefan	Dr. Orski Jan
Dr. Borelowski Walenty	Dr. Paleczny Bronisław
Dr. Gawlikowski Stanisław	Dr. Pelczar Zenon
Dr. Haim Leopold	Prof. Dr. Pieniążek Przemysław
Dr. Idziński Wiktor	Dr. Podgórski Czesław
Dr. Komorowski Bolesław	Dr. Raczyński Jan
Dr. Korczyński Ludomił	Dr. Rosner Aleksander
Dr. Kozierowski Eugeniusz	Dr. Rosenzweig Józef
Dr. Kwaśnicki August	Dr. Starachowicz Jan
Dr. Langie Adam	Dr. Surzycki Józef
Dr. Mayzel Tadeusz	Dr. Wachholz Leon.
Dr. Momidłowski Stanisław	

2. Członkowie ochotnicy:

Ackermann Adam	Hein Edward
Ameisen Maurycy	Henzel Stefan
Aronsohn Julian	Hirsch Dawid
Arzt Adolf	Höfllich Jan
Bannet Arnold	Höschl Karol
Bardach Dawid	Hückel Julian
Bardecki Stanisław	Jaciów Mikołaj
Bąkowski Adam	Jarocki Piotr
Berger Maksymilian	Jarolim Edmund
Bielawski Paweł	Dr. Jarosiewicz Roman
Biliński Włodzimierz	Jastrzębski Juliusz
Bilwin Witold	Jeż Walenty
Bilgorajski Maryan	Kaczyński Stanisław
Blumenblatt Leon	Karcz Alexander
Brand Leon	Karowski Karol
Brudzewski Karol	Kasperek Julian
Burtan Marcin	Kaufmann Maksymilian
Celewicz Ambroży	Kaufmann Oskar
Chrzanowicz Józef	Kędzior Wawrzyniec
Czarnecki Juliusz	Kepler Paweł
Czemeryński Władysław	Kłęsk Roman
Dach Emil	Dr. Kociuba Michał
Deiches Jakób	Korolik Tomasz
Dobrowolski Adam	Kotulecki Tomasz
Dobrzański Stefan	Kozłowski Bronisław
Eliasz Franciszek	Krok Jakób
Fragner Daniel	Kröpf Henryk
Gaik Jan	Kryplewski Antoni
Garbiński Kazimierz	Krzyszkowski Józef
Garbusiński Sabin	Krzyształowicz Franciszek
Gawlik Jan	Kunzek Henryk
Gertler Nachmann	Kupezuk Bernard
Głuszkiewicz Włodzimierz	Landau Arnold
Goldberg Herman	Landau Jonasz
Górniewicz Antoni	Landau Saul
Górski Xawery	Lang Otokar
Gross Emanuel	Lax Jonasz
Gwozdecki Teofil	Lewicki Roman

Loria August
Lux Waleryan
Łopaciński Michał
Mach Andrzej
Mallik Józef
Mańkowski Kazimirz
Markiewicz Dyonizy
Maszewski Stanisław
Mazanek Ignacy
Meschel Józef
Michalik Kazimirz
Miezułski Antoni
Mikucki Władysław
Monderer Józef
Mosing Stanisław
Newestiuk Jakób
Pawełek Bronisław
Piepes Wilhelm
Pierzchala Kazimirz
Pilewski Oskar
Pisek Henryk
Pivel Edward
Piżł Bronisław
Przybylkiewicz Stanisław
Radzikowski-Eljasz Stanisław
Rogalski Wojciech
Rokossowski Wojciech
Rozwadowski Kazimirz
Różankowski Marceł
Rudner Wilhelm
Rutkowski Maksymilian
Schermant Józef
Schmid Adolf

Schmiritz Hugo
Sędzimir Czesław
Serbeński Waleryan
Serkowski Roman
Sieradzki Włodzimierz
Simon Fryderyk
Służewski Kazimirz
Sochacki Leon
Sołtysik Mieczysław jun.
Soniewicki Teodor
Sroczyński Juliusz
Stankiewicz Ferdynand
Starzewski Józef
Steinberg Bernard
Świeżawski Leon
Szarkowski Antoni
Szczypczyk Kazimirz
Szymonowicz Władysław
Teller Józef
Tobiczyk Kazimirz
Treibitsch Izidor
Turnau Karol
Wachtel Zygmunt
Wechsler Leopold
Weindling Natan
Wolański Adam
Woszczyński Julian
Zanietowski Józef
Zawilski Stanisław
Zeitner Józef
Zieliński Edward
Żydlowicz Władysław.

Zarząd Towarzystwa na rok 1892.

Przewodniczący :

Prof. Dr. Alfred Obaliński.

Zastępca przewodniczącego :

Doc. Dr. Aleks. Bossowski.

Pisarz Towarzystwa :

Stanisław Eljasz Radziłowski.

Podskarbi :

Dr. Jan Buszek.

Wydział :

Prof. Dr. Domański

Nacz. W. Eminowicz

Dr. Faustyn Jakubowski

Oskar Kaufmann

B. Kupezyk

A. Miczulski

Dr. Aleks. Wilkosz

Wł. Żydłowicz.

Komisya sprawdzająca :

A. Biasion.

A. Mendelsburg.

Dr. L. Wiszniewski.